

стъчива за домашни нужди (игли, шишове, ножове, стъргалки, украшения) и *сжди́ни* за готвене на ястие.

Никое друго животно не е достигнало тия нѣща. Другитѣ животни могатъ да се катерятъ по дърветата, да летятъ въ въздуха, да правятъ гнѣзда и жилища по дърветата и въ земята, и нѣкога много изкусни (къртицитѣ), да отбиватъ водата, ако имъ наводнява жилищата (бобритѣ), да се сдружаватъ за обща отбрана, да водятъ война (пчелитѣ, мравкитѣ), да пжтуватъ, да се преселватъ, но никога тѣ не могатъ да си направятъ *дрехи*, *оржжие*, *сждове*, да подържатъ *огнь*. И именно съ тия четири главни нѣща човѣкъ надвишава останалитѣ твари. Тѣ му осигуряватъ най-главния напредѣкъ.

И поради тѣхъ той се нарича *културно същество*.¹⁾

И въ днешно време културенъ човѣкъ се нарича оная мжжъ и оная жена, които работятъ, които творятъ блага. Най-работливитѣ сж най-културни. Тѣ живѣятъ граждански, питомно, иматъ добъръ животъ, голѣма наука, добри изкуства, силна техника. Обратно, неработливитѣ хора и народи, сж бедни и слаби: живѣятъ въ сламени или кални кжщи, лежатъ и спятъ въ мръсота заедно съ домашнитѣ животни, тънатъ въ калъ, макаръ камънитѣ и рѣчния чакълъ да е до тѣхъ, обличатъ се въ скжсани и нечисти дрехи, нѣматъ свѣтливо, нѣматъ пжтища и не се събиратъ съ другитѣ.

¹⁾ *Култура* значи работа. Това, що човѣкъ изработва съ ржка (оржжие, сѣчиво, сждина, дѣлани камъни, домове, пжтища и т. н.) се казва *веществена култура*. Ала човѣкъ има и *духовна* работа: разказва приказки, пѣе пѣсни, рисува картини, смѣта, чертае фигури, измисля наука, има вѣра, нрави, обичаи и т. н. Това се пѣкъ казва *духовна култура*.